

การบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

The Financial Risk Management in Educational Opportunity Expansion Schools Under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 5

ปยุณยวีร์ วุฒิเจริญสิทธิ์ และ ดร.วัลลภา อารีรัตน์

Punyawee wuthijareansit, and Dr. Wallapha Ariratana

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University, Thailand, 40002

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University, Thailand, 40002

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มุ่งศึกษาประเด็นการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงงานการเงิน และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประชากรคือโรงเรียนจำนวน 71 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ หรือครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินและบัญชีของโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 142 คน การเก็บข้อมูลมี 2 ระยะ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงงานการเงินใช้แบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ระยะที่ 2 เพื่อหาแนวทางการบริหารความเสี่ยงงานการเงินโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ประเด็นสำคัญนำมาจัดหมวดหมู่ (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการระบุนความเสี่ยงส่วนด้านการประเมินความเสี่ยง และการรายงานติดตามผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

2. แนวทางการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่าควรมีการดำเนินการ ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้บริหารควรจัดทำวัตถุประสงค์ร่วมกับผู้รับผิดชอบงานการเงิน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อให้มีความครอบคลุมชัดเจนและเกิดความโปร่งใส สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการชี้แจงต่อที่ประชุมครูในโรงเรียน 2) ด้านการระบุนความเสี่ยง โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในอย่างเป็นทางการและจัดเวทีให้มีการนำเสนอผลการตรวจสอบภายในเพื่อสร้าง

ความตระหนักและนำไปปฏิบัติ 3) ด้านการประเมินความเสี่ยง โรงเรียนควรจัดประชุมระดมสมองในการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบในระดับความรุนแรงที่จะเกิดความเสี่ยงตามแนวปฏิบัติงานการเงินที่โรงเรียนกำหนดไว้ 4) ด้านการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานการเงิน เพื่อกำหนดแนวทางในการลดความเสี่ยงที่มีผลต่อความเสียหายในการปฏิบัติงานการเงินของโรงเรียน 5) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณหรือระดมทุนเพื่อนำมาพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ งานการเงินให้แก่ครูหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานการเงินและสร้างเครือข่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศงานการเงินในระดับกลุ่มโรงเรียนและ 6) ด้านการรายงานและติดตามผล โรงเรียนควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบงานการเงินเพื่อจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยงงานการเงินและนำเสนอต่อสาธารณชนในรูปแบบที่หลากหลาย

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยง การบริหารงานการเงิน การบริหารความเสี่ยงงานการเงิน

Abstract

This research was Descriptive Research, forward to study the financial risk management in educational opportunity expansion schools under the office of khon kaen primary educational service area 5. The objectives were 1) To study the situation of financial risk management. 2) To find out the guidelines in managing the financial risk management of 71 expansion schools. The school directors and the financial officer amount 142 persons were giving the data. The researcher was using questionnaires then focus group discussion . The descriptive statistics were analyzed by Frequency Distribution, Mean, Standard Deviation, Percentage.

The research finding were as follows;

1. The financial risk management in educational opportunity expansion schools, it was found that there were practicing in "High" level. The highest Mean was identification but the risk assessment and reporting as follow-up were practicing in "Moderate" level.
2. For the guideline financial risk management in educational opportunity expansion school, it was found that should do as follows; 1) For the objective setting, the administrator should doing with joyin participation in the school financial committee therefore control activities as transparency and should able be practicing then reporting to the teachers' meeting. 2) For the risk identification, the school should have internal inspector then having reporting assessment to attempt improvement practicing financial task. 3) For the risk assessment, the schools should brainstorming doing information from likelihood and impact analysis the risk assessment would be having in the school. 4) For the financial risk management plan, the schools should having, guideline to reduce risk management impact for practicing the financial in schools. 5) For the information and communication, the school should have budgeting to improve the person who was responsibility the school financial to have knowledge and information technology then school technology information network in school group. 6) For the reporting as follow-up, the schools should developing school information technology system then having the person to reporting risk management presenting in anyway to the publication.

Keywords : risk management financial management financial risk management.

บทนำ

เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ [1] โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายในการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการบริหาร วิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาโดยให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาควบคู่ไปกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาโดยเน้นความเป็นอิสระในการบริหารให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักการของการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) ดังนั้น การบริหารจัดการสถานศึกษาในปัจจุบันจึงได้รับอิสระในการบริหารจัดการเป็นอย่างมาก รวมทั้งการที่สถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการภายใต้สภาพการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ ความก้าวหน้าทางวิชาการและการแข่งขันกันอย่างไม่มีหยุดยั้ง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเสียหายต่อองค์กรทั้งในด้านทรัพย์สิน เวลา โอกาส คุณภาพ ตลอดจนความเชื่อมั่นศรัทธา

โรงเรียนในฐานะที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการส่งเสริมพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคมได้ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนทุกด้านตามมาตรฐานที่ระบุไว้ในหลักสูตร แต่การดำเนินการงานใด ๆ มักต้องประสบกับปัญหาความไม่แน่นอนมากบ้างน้อยบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทสภาพแวดล้อมของโรงเรียนนั้น ๆ ดังนั้นทุกกระบวนการของการปฏิบัติงานทุกระดับจึงเกิด “ความเสี่ยง” ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายทั้งในด้านทรัพย์สิน เวลา หรือทรัพยากร ส่งผลให้การจัดการ

ศึกษาไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมาย โดยปกติแล้วเราไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงความเสี่ยงได้ทั้งหมด แต่เราสามารถควบคุมและลดระดับความรุนแรงของความเสียหายได้ ทำให้ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นนั้นลดน้อยลงไปด้วย “การบริหารความเสี่ยง” [2] ได้กำหนดให้การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีประโยชน์ในการบริหารจัดการองค์กรให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรมรวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งนี้ เพื่อให้ระดับและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้หรือควบคุมได้อย่างเป็นระบบทั่วทั้งองค์กร สอดคล้องกับ [3] และ [4] ที่ระบุตรงกันว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ช่วยลดโอกาสความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นในหน่วยงาน ผู้บริหารควรสร้างเสริมและป้องกันโดยบริหารจัดการความไม่แน่นอนเหล่านี้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยเน้นการมีส่วนร่วมในการควบคุมและประเมินความเสี่ยง แนวคิดนี้สอดคล้องกับความเห็นของ [5] กล่าวว่า ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงควรมีการกำหนดไว้ให้ครบถ้วนทั้งในระดับองค์กรและระดับกิจกรรม โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร ซึ่งความเสี่ยงด้านการเงินที่มีระดับความเสี่ยงมากที่สุดคือความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทางการเงิน และ [6] ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่หงานหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการระบุความเสี่ยงด้านการเงินอันดับแรกคือ การใช้เงินที่ไม่เป็นไปตามแผนหรือโครงการส่งผลให้เกิดผลกระทบคือกิจกรรมและงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีนโยบายในการนำแนวทางในการบริหารความเสี่ยงเข้ามาใช้บริหารจัดการภายในโรงเรียนทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารทั่วไป ซึ่งผลจากการวิเคราะห์เอกสารในการบริหารความ

เสี่ยงงานการเงินของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อบริหารความเสี่ยงงานการเงินทุกโรงเรียน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้มีนโยบายในการดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ โดยการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้บริหารโรงเรียน

จากสภาพการณ์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลการบริหารงานภายในโรงเรียนทั้ง 4 กลุ่มงาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาทั้งระบบให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยกำหนดวิธีการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1.1 ประชากร คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 71 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ หรือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีของโรงเรียน รวม 142 คน

1.2 ตัวแปรที่ศึกษา คือ การบริหารความเสี่ยงงานการเงินของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประกอบด้วยองค์ประกอบของแนวทางการบริหารความเสี่ยงงานการเงิน 6 ข้อ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การระบุความเสี่ยง 3) การประเมินความเสี่ยง 4) การจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง 5) สารสนเทศและการสื่อสาร และ 6) การรายงานและติดตามผล

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางการดำเนินงานการเงิน ของกระทรวงการคลังว่าด้วยระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2551 มาเป็นกรอบในการบริหารงานการเงิน และสังเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาจากองค์ประกอบ กระบวนการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และ COSO เป็นหลัก รวมทั้งบริบทการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การระบุความเสี่ยง 3) การประเมินความเสี่ยง 4) การจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง 5) การรายงานและติดตามผล และ 6) สารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้เป็นกระบวนการในการบริหารความเสี่ยงงานการเงิน เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

1.4 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงงานการเงินของโรงเรียน ระเบียบปฏิบัติของกระทรวงการคลัง บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามข้อบ่งชี้การดำเนินงานการเงินและข้อบ่งชี้การบริหารจัดการความเสี่ยง

2) สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อนำไป

สร้างแบบสอบถาม และเสนอผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา 3) กำหนดโครงสร้างเครื่องมือในการวิจัย 4) นำเสนอโครงสร้างตารางเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามไปขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) ที่ใช้ประเมินความสอดคล้องของนิยามศัพท์และข้อความถาม จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเป็นลำดับสุดท้ายก่อนนำไปทดลองใช้

5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ หรือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและบัญชีของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 4 จำนวน 15 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรและนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.85 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

6) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับประชากรจำนวน 71 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล 142 คน คิดเป็นร้อยละ 100

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดย แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (%) 2) แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบ สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย

(Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ และรายด้าน เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น ใช้คุณสมบัติความต่อเนื่องของคะแนนเป็นแนวเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย

2. ระยะที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่ได้จากระยะที่ 1 ซึ่งมีผลการดำเนินงานในระดับต่ำตามกรอบแนวคิดในการศึกษาคั้งนี้มาจัดทำเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงงานการเงิน โดยกำหนดวิธีการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) คือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือประเด็นคำถามที่ใช้ในการจัดสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยได้จัดทำเป็นคู่มือการสนทนากลุ่มการบริหารความเสี่ยงงานการเงินเพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้สร้างประเด็นคำถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้ในการจัดสนทนากลุ่ม

2.3 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยขอหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการสนทนากลุ่มจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 5 และผู้อำนวยการโรงเรียนของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดสนทนากลุ่ม และชี้แจงให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัย จากนั้นดำเนินการจัดสนทนากลุ่มตามประเด็นคำถามที่กำหนด

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่มข้อมูล (Content Analysis) นำมาสรุปผลและนำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ในการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลสภาพการบริหารความเสี่ยงงานการเงินในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการรายงานและติดตามผลที่มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะ การปฏิบัติงานการเงินในโรงเรียนนั้นจะต้องยึดแนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังเป็นหลักในการดำเนินงาน ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้มีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการบริหารความเสี่ยงตามที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ซึ่งในเชิงปฏิบัติงานการประเมินความเสี่ยงนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดคู่มือในการปฏิบัติงานการเงิน จึงทำให้การปฏิบัติงานการเงินไม่ได้ผลเท่าที่ควร และครูผู้รับผิดชอบงานการเงินมีภาระงานมากทั้งงานสอนและงานพิเศษจึงทำให้การรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชาขาดความต่อเนื่อง ผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปรายผลข้อค้นพบตามกรอบแนวคิดในการวิจัยทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยรวมพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยโรงเรียนดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานการเงิน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้มีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการตามที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 โดยกำหนดให้โรงเรียนมีการบริหารความเสี่ยงการบริหารงานภายในโรงเรียนทั้ง 4 กลุ่มงาน ซึ่งทั้งนี้รวมทั้งงานการเงินด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ [2] ที่กล่าวได้ถึง องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานยุคใหม่ว่ามี 8 ด้านที่มีความสัมพันธ์กันโดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) ว่าองค์กรต้อง

พิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยงให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ เพื่อวางเป้าหมายในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรได้อย่างเหมาะสมชัดเจน และ [7] ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก”

สำหรับโรงเรียนระบุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการบริหารความเสี่ยงเพื่อควบคุมและตรวจสอบในการปฏิบัติงานการเงิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้นำการบริหารจัดการความเสี่ยงงานการเงินมาดำเนินการแล้ว และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงาน แต่ยังคงขาดการกำกับติดตามการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิว่า โรงเรียนต้องมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อกำกับ ติดตาม อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง สอดคล้องกับ [8] ได้ศึกษาการบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน มีการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์งานและปัญหาในการประเมินความเสี่ยง กำหนดให้ผู้รับผิดชอบรายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดทำวัตถุประสงค์ร่วมกับผู้รับผิดชอบงานการเงิน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อให้มีความครอบคลุมชัดเจนและเกิดความโปร่งใส สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และการชี้แจงต่อที่ประชุมครูในโรงเรียน

2. ด้านการระบุความเสี่ยง โดยรวมพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยโรงเรียนรายงานผลการปฏิบัติงานการเงินที่เป็นปัจจุบันเพื่อให้ผู้บังคับบัญชารับทราบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะโรงเรียนกำหนดวิธีการปฏิบัติงานการเงินตามระเบียบกระทรวงการคลัง เรื่องการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2551 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อติดตามการปฏิบัติงานการเงิน และรายงานผลต่อที่ประชุมและให้ผู้บังคับบัญชารับทราบ

เพื่อนำมาปรับปรุงข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานการเงิน สอดคล้องกับ [2] ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานยุคใหม่ว่ามี 8 ด้านที่มีความสัมพันธ์กันโดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการระบุความเสี่ยง(Risk Identification) ว่าเป็นการรวบรวมเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับหน่วยงาน ทั้งปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กรและเมื่อเกิดแล้วส่งผลให้องค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย เช่น นโยบายการบริหาร บุคลากร การปฏิบัติงานการเงิน ระบบสารสนเทศ ระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อการทำความเข้าใจต่อเหตุการณ์ในสถานการณ์นั้น ๆ และเพื่อให้ผู้บริหารสามารถพิจารณากำหนดแนวทางนโยบายในการจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ [9] และ [10] สรุปว่า การระบุความเสี่ยงเน้นกระบวนการที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานร่วมระบุความเสี่ยง และปัจจัยเสี่ยง ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กิจกรรม และสอดคล้องกับ [7] ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ขั้นตอนการระบุความเสี่ยงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก”

สำหรับโรงเรียนมีคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อติดตามการปฏิบัติงานการเงิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีระเบียบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน แต่การดำเนินงานส่วนใหญ่มีการมอบหมายงานอย่างไม่เป็นทางการ และขาดการตรวจสอบอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิว่า โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อกำกับ ติดตาม อย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับ [7] ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง โดยผู้ตรวจสอบภายในต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญสามารถเสนอแนะประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งโรงเรียนควรมีการดำเนินการในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในอย่างเป็นทางการและจัดเวทีให้มีการนำเสนอผลการตรวจสอบภายในเพื่อสร้างความตระหนักแก่บุคลากรและนำสู่ปฏิบัติ

3. ด้านการประเมินความเสี่ยง โดยรวมพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ยกเว้น โรงเรียนนำผลการรายงานปัญหา อุปสรรค หรือความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติงานการเงินมา ประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้น มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้ เพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้มีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการตามที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 โดยกำหนดให้โรงเรียนมีการบริหารความเสี่ยงการบริหารงานภายในโรงเรียนทั้ง 4 กลุ่มงาน ทั้งนี้รวมทั้งงานการเงินด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ [2] ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานยุคใหม่ว่ามี 8 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ว่าการประเมินความเสี่ยงเป็นการวัดระดับ ความรุนแรงของความเสี่ยง เพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่มีอยู่โดยการประเมินจากโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) สอดคล้องกับ [4] เกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงนั้นเป็นการคาดคะเนโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น ๆ และประเมินว่าความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความรุนแรงอยู่ในระดับใด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ประการคือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับ [11] ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ [12] ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย

รามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า มีสภาพปัญหาการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากทักษะของผู้ปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นการเงินและงบประมาณ ด้านระบบการบัญชี ด้านระบบเอกสาร และประชาสัมพันธ์ และและสอดคล้องกับ [7] ได้ศึกษา

สภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

สำหรับโรงเรียนนำขั้นตอนการปฏิบัติงานการเงินมาใช้ในการพิจารณาโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะ ระบบการนิเทศ กำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง เพราะการประเมินความเสี่ยง เป็นการรายงานสถานการณ์ความเสี่ยงที่สถานศึกษากำลังดำเนินการอยู่ในขณะนั้น เพื่อให้สถานศึกษาทราบว่ามีความเสี่ยงอยู่ในระดับใด ถึงแม้ว่าจะมีระเบียบกำหนดให้โรงเรียนต้องปฏิบัติแล้วก็ตาม แต่ยังขาดการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิว่า โรงเรียนควรมีการจัดประชุมระดมสมองเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานการเงินของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติงานการเงินที่ถูกต้องต่อไป เช่น ในการเบิกเงิน การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และมีกรณีศึกษา กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานการเงินอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ [7] ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ดังนั้นโรงเรียนควรมีการจัดประชุมระดมสมองในการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบในระดับความรุนแรงที่จะเกิดความเสี่ยงตามแนวปฏิบัติงานการเงินที่โรงเรียนกำหนดไว้

4. ด้านการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง โดยรวมพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานการเงินเพื่อลดการสูญเสียทรัพย์สินของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากองขอนแก่น เขต 5 ได้มีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงงานการเงินที่ชัดเจนในรูปของโครงการกิจกรรม สอดคล้องกับ [4] กล่าวถึงการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง จะสนับสนุนการกำกับดูแลจากระดับล่างสู่ระดับบน และจากระดับบนสู่ระดับล่าง โดยการประสานระหว่างหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการกำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยงงานการเงินของโรงเรียนในวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะ ในการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้เงินและการจัดตั้งงบประมาณในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิว่า ผู้บริหารและคณะกรรมการที่จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงด้านการเงินต้องร่วมกันจัดทำกลยุทธ์เพื่อกำหนดแนวทางและกำกับ

ติดตามแผนบริหารความเสี่ยงงานการเงินของโรงเรียนวิเคราะห์ และทบทวนประเด็นความเสี่ยงหรือความเสียหายที่ผ่านมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน วางมาตรการควบคุมการบริหารความเสี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความเสียหายในการปฏิบัติงานการเงินของโรงเรียน สอดคล้องกับ [13] ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียนแม่แฮเหนือ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรมีการกำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยงไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นโรงเรียนควรมีการดำเนินการในเรื่องการแต่งตั้งคณะทำงานการเงินเพื่อกำหนดแนวทางในการลดความเสี่ยงที่มีผลต่อความเสียหายในการปฏิบัติงานการเงินของโรงเรียน

5. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร โดยรวมพบว่ามีการปฏิบัติในระดับ “มาก” ทั้งนี้เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีนโยบายให้โรงเรียนนำระบบสารสนเทศด้านการเงินเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความถูกต้องและรวดเร็ว สอดคล้อง [3] กล่าวว่า องค์กรจะต้องมีระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปพิจารณาดำเนินการบริหารความเสี่ยงต่อไปตามกรอบและขั้นตอนการปฏิบัติที่องค์กรกำหนด

สำหรับโรงเรียนมอบหมายหน้าที่ให้มีผู้รับผิดชอบดูแลระบบสารสนเทศงานการเงินโดยการพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ด้านการเงินและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทั้งนี้เพราะ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและเทคโนโลยีสารสนเทศมีจำนวนจำกัด โรงเรียน

ไม่สามารถเลือกผู้ปฏิบัติงานที่จบจากสาขานี้โดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่จะขาดทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับแนวทางการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิว่า โรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานทางการเงิน ให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วย และสอดคล้องกับ [14] ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า มีความเสี่ยงด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี ดังนั้นโรงเรียนควรมีการดำเนินการในเรื่องการจัดสรรงบประมาณหรือระดมทุนเพื่อนำมาพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศงานการเงินให้แก่ครูหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานการเงิน และสร้างเครือข่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศงานการเงินในระดับกลุ่มโรงเรียน 6) ด้านการรายงานและติดตามผล โดยรวมพบว่ามีการปฏิบัติในระดับ “ปานกลาง” ซึ่งการติดตามผลการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และโรงเรียนจัดทำรายงานผลการบริหารความเสี่ยงงานการเงินเพื่อเสนอต่อสาธารณชนในรูปแบบที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการรายงานและติดตามผลการบริหารความเสี่ยงงานการเงิน ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิว่า โรงเรียนต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการรายงานผลทั้งระหว่างการปฏิบัติงานและเป็นรายครั้ง สอดคล้องกับ [2] ได้กล่าวถึงการรายงานและติดตามผลว่าเป็นการติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน ภายหลังจากได้ดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยงแล้ว เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการบริหารความเสี่ยงนั้นมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางในการประเมินผลใน 2 ลักษณะคือ 1) การประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงาน (Ongoing Monitoring) และ 2) การประเมินผลเป็นรายครั้ง (Separate Evaluation) สำหรับ [3] ได้กล่าวถึงการติดตามผลว่า เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการบริหารความเสี่ยงอย่างยิ่ง เพราะกระบวนการบริหารความเสี่ยงเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นประเภทของความเสียหายรูปแบบใหม่จึงเกิดขึ้นได้เสมอ จึงต้องมีกา

ประเมินวิธีการที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยง ปรับปรุงเทคนิคเหล่านั้นในกรณีที่มีความจำเป็น รวมทั้งมีการติดตามผลการควบคุมความเสี่ยง โดยมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและติดตามประเมินผลเป็นรายครั้ง รวมทั้งต้องสามารถยืดหยุ่นได้ทันทีเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น สอดคล้องกับ [15] ได้ศึกษาการปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชีของสถานศึกษาในเขตอำเภอเขาสวนกวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษaxonแก่น เขต 4 พบว่า ด้านการเงินที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย คือ โรงเรียนมีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวันและรายงานประเภทเงินคงเหลือ ณ วันสิ้นเดือนส่งหน่วยงานต้นสังกัดทันตามกำหนดเวลา ดังนั้นโรงเรียนควรมีการดำเนินการในเรื่องการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบงานการเงินเพื่อจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยงงานการเงินและนำเสนอต่อสาธารณชนในรูปแบบที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบการบริหารจัดการความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยนำด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาเสนอแนะ ดังนี้

1) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดทำวัตถุประสงค์ร่วมกับผู้รับผิดชอบงานการเงิน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อให้มีความครอบคลุมชัดเจนและเกิดความโปร่งใส สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการชี้แจงต่อที่ประชุมครูในโรงเรียน

2) ด้านการระบุความเสี่ยง โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในอย่างเป็นทางการและจัดเวทีให้มีการนำเสนอผลการตรวจสอบภายในเพื่อสร้างความตระหนักและนำไปปฏิบัติ

3) ด้านการประเมินความเสี่ยง โรงเรียนควรจัดประชุมระดมสมองในการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบในระดับความรุนแรงที่จะเกิดความเสี่ยงตามแนวปฏิบัติงานทางการเงินที่โรงเรียนกำหนดไว้

4) ด้านการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการเงิน เพื่อกำหนดแนวทางในการลดความเสี่ยงที่มีผลต่อความเสียหายในการปฏิบัติงานการเงินของโรงเรียน

5) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณหรือระดมทุนเพื่อนำมาพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศงานการเงินให้แก่ครูหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานการเงินและสร้างเครือข่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศงานการเงินในระดับกลุ่มโรงเรียน

6) ด้านการรายงานและติดตามผล โรงเรียนควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบงานการเงินเพื่อจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยงงานการเงินและนำเสนอต่อสาธารณชนในรูปแบบที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจัดทำการศึกษาการบริหารความเสี่ยงในด้านอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

2) ควรศึกษาการบริหารความเสี่ยงงานการเงินโดยเปรียบเทียบขนาดของโรงเรียน และเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติหน้าทำงานการเงิน

3) เป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษา สามารถนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้มีการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

[1] The committee of Basic Education. The Guideline for Decentralization and Educational Management for the Educational Area and School follow With The Ministry Low. Bangkok: Agricultural co-operation club of Thailand; 2007.

[2] The Internal Assessment Group The Ministry, The office of under-secretary of Education Ministry. The Hand Book of Risk Management. Web site. Dec. 2 , 2014.

[3] Promsri S. Risk Management. Bangkok : Offset Creation ; 2007. (In Thai).

[4] Soontrayuth T. Education Risk Management. Bangkok: Nutikul Printer; 2007. (In Thai).

[5] Suertrong M. Risk Management for Finance and Accounting Department. Tha Sob-soa District. [An. Ind. Study]. Lampang Rajabhat University; 2012. (In Thai).

[6] Naton S. The Financial Risk Management in Mae-Nganluang School. [Ed. D. thesis]. Chiang Mai University; 2012. (In Thai).

[7] Kuanlthitsai P. The Financial Risk Management in Khon Kaen University. [Ed. D. thesis]. Khon Kaen University; 2010. (In Thai).

[8] Lhukam N. The Internal Management control in Basic School Budgeting. Under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 2. [Ed. D. thesis]. Khon Kaen University; 2011. (In Thai).

[9] The Internal Assessment Unit of Ministry Interior. The Hand Book of Risk Management Under Ministry of State. Web site. Dec.2; 2014.

[10] Chiang Mai University. The Hand Book of Chiang Mai University Risk Management. Web site. Dec.2. 2014.

[11] Saega S. Risk Management of private vocational schools in Bangkok. [Ed. D. thesis]. Thonburi Rajabhat University; 2009. (In Thai).

[12] Setpho U. Ramkhamhaeng University Risk Management. [Ed. D. thesis]. Ramkhamhaeng University; 2010. (In Thai).

- [13] Vianglor V. Financial risk management of Ban Mae Hae Nuea School, Mae Chaem District, Chiang Mai Province. [Ed. D. thesis]. Chiang Mai University; 2009. (In Thai).
- [14] Thongwilai S. The Finance Risk Management For Financial Administrative Organization of Tambon Thung - Yai. [Ed. D. thesis]. Khon Kaen University; 2011. (In Thai).
- [15] Phomtes P. The Practicing for Finance and Accounting at School Kho-Suan Khang District. Under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4. [Ed. D. thesis]. Khon Kaen University; 2006. (In Thai).